

Режим доступу: <http://glierinstitute.org/ukr>.

11. Тоффлер Э. Третья волна / Э.Тоффлер [пер. с англ.; вступ. ст. П. Гуревича]. – М.: ООО "Фирма "Издательство АСТ", 1999. – 784 с.

12. Усанова Л. А. Людина–глядач в умовах культури–видовища / Л. А. Усанова, В. І. Усанов // Філософські обрії. – №31. – С. 110–117.

13. Хайдеггер М. Прологомени к истории понятия времени / М. Хайдеггер; [пер. с нем. Е. Борисов]. – Томск: "Водолей", 1998. – 334 с.

14. Хренов Н. А. Зрелища в эпоху восстания масс / Н. А. Хренов. – Москва: Наука, 2006. – 646 с.

15. Чміль Г. П. Экранна культура: плюральність проявів / Г. П. Чміль. – Х.: Крук, 2003. – 336 с.

References

1. Debor G. Obschestvo spektaklya / G. Debor; [per. s fr. C. Ofertasa i M. Yakubovich]. – M.: Ad Marginem, 2005. – 622 s.

2. Delez J. Kino: [tekst] / J. Delez; [per. s fr. B. Skuratov]; predisl. O. Aronsona]. – M.: Izdatelstvo "Logos", 1999. – 224 s.

3. Emel'janov A. Zrelishe: filosofskie aspekty / Emel'janov A. [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://brennoe-i-vechnoe.narod.ru>.

4. Kal'ba Ya. Ye. Masyfikatsiya ta yiyi proyavy v konteksti suchasnykh teledia / Ya. Ye. Kal'ba // Praktichna psykholohiya ta sotsial'na robota. – 2010. – №4. – S.63–67.

5. Kandzyuba M. Problema symulyakriv v kul'turi: kul'turolohichnyy aspekt / M. Kandzyuba // Visnyk natsional'noho universytetu "L'vivs'ka politekhnika". – L., 2009. – №636. – S. 118–123.

6. Kozakova T. A. Chelovek v strukturah zrelischa: filosofsko–antropologicheskyy analiz: avtoref. dis. ... kandidata filosofskikh nauk: spets.: 09.00.13 – religiovedenie, filosofskaya antropologiya, filosofiya kultury / T. A. Kozakova. – SPb., 2005. – 25 s.

7. Kosyuk O. M. Hra – informatsiya – komunikatsiya: henetychnyy roztyyn rozvazhal'noyi produktsiyi elektronnykh mas-media: [monohrafiya] / O. M. Kosyuk. – Luts'k, 2009. – 232 s.

8. Merlo–Ponti M. Oko i duh / M. Merlo–Ponti; [per. s fr., predisl. i komment. A.V. Gustyrya]. – M.: Iskusstvo, 1992. – 63 s.

9. Novikova A. Sovremennyye televizionnyye zrelischa: istoki, formy i metody vozdeystviya / A. Novikova. – SPb.: Aletyya, 2008. – 208 s.

10. Rozhok O. Transformatsiya vydovyshechnosti u suchasnomu vitchyznanomu media prostori / O. Rozhok [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://glierinstitute.org/ukr>.

11. Toffler E. Tretya volna / E. Toffler [per. s angl.; vstup. st. P. Gurevicha]. – M.: ООО "Фирма "Издательство АСТ", 1999. – 784 с.

12. Usanova L. A. Lyudyna–hlyadach v umovakh kul'tury–vydovyshechnosti / L. A. Usanova, V. I. Usanov // Filosofsk'i obriyi. – №31. – S. 110–117.

13. Haydegger M. Prolegomeny k istorii ponyatiya vremeni / M. Haydegger; [per. s nem. E. Borisov]. – Tomsk: "Vodoley", 1998. – 334 s.

14. Hrenov N. A. Zrelischa v epohu vosstaniya mass / N. A. Hrenov. – Moskva: Nauka, 2006. – 646 s.

15. Chmil' H. P. Ekranna kul'tura: plyural'nist' proyaviv / H. P. Chmil'. – Kh.: Kruk, 2003. – 336 s.

Kokhaneych O. V., postgraduate student at the Department of *Culturology and Management of Socio–Cultural Activity at LesyaUkrainka Eastern European National University(Ukraine, Lutsk)*, oksana.kokhaneych@mail.ru

Performance in a present–day TV–space: philosophical and anthropological analysis

The article is dedicated to philosophical and anthropological analysis of the performance in a present–day TV–space through the lens of phenomenological and gaming techniques. In this article the existential aspect of visual perception is discovered, and a performance is considered as a special way of spectator's world experience, basing on the phenomenological method of comprehending time as an essential dimension of human existence made by Edmund Husserl and Martin Heidegger. Relying upon the phenomenology of perception by Maurice Merleau–Ponty, who contemplated human physicality as an ontological basis of vision and entrance in the world, the efficacy of spectators' "visible" complicity in screen performance is researched, especially as its bodily continuation. Representative gist of the modern TV–performances is considered within the context of the Guy Debord's "spectacle" concept as a phenomenon that is not only a powerful mean of unification, but also transforms human life into "representation". TV–performance is conceptualized as a gaming scope, where a man breaks the nets of commonness, ofunambiguity and one–sidedness of world perception.

Keywords: perception, experience, TV–performance, game, spectacle, visibility, representation.

Коханевич О. В., аспирантка кафедри культурології та менеджменту соціокультурної діяльності, *Всхідноєвропейський національний університет ім. Леси Українки (Україна, Луцьк)*, oksana.kokhaneych@mail.ru

Зрелище в современном телевизионном пространстве: философско–антропологический анализ

Статья посвящена философско–антропологическому анализу зрелища в современном телевизионном пространстве сквозь призму феноменологического и игрового подходов. В данной статье на основе феноменологического подхода к осмыслению времени как основного измерения человеческой экзистенции, разработанного Э. Гуссерлем и М. Хайдеггером, раскрывается бытийный аспект визуального восприятия и осуществляется рассмотрение зрелища как особенного способа переживания мира зрителем. Опираясь на феноменологию восприятия, разработанную М. Мерло–Понти, который рассматривал человеческую телесность как онтологическую основу видения и вхождения в мир, исследуется действительность "зримой" причастности зрителей к экранному зрелищу, в частности, как его телесного продолжения. Репрезентативная сущность современных телевизионных зрелищ рассматривается в контексте концепта "спектакля" Ги Дебора в качестве феномена, который выступает не только мощным средством унификации, но и превращает саму человеческую жизнь в "зрелищную репрезентацию". Телевизионное зрелище концептуализируется как область игры, в которой человек освобождается от уз обыденности, от однозначности и одномерности мироощущения.

Ключевые слова: восприятие, переживание, телевизионное зрелище, игра, спектакль, видимость, репрезентация.

* * *

УДК 1:316.3

Попова І. В.

кандидат технічних наук, доцент,
Національний університет харчових технологій
(Україна, Київ), ivporova@bigmir.net

СУПЕРЕЧНОСТІ ЕКОБЕЗПЕЧНОГО РОЗВИТКУ ТРАНСФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

В сучасних непростих умовах економічного, соціального й політичного розвитку Україна опинилася також і перед необхідністю запровадження еколого–економічної моделі ринкових реформ. З огляду на це на особливу увагу заслуговує розгляд еколого–економічних факторів і тенденцій в сучасній системі природокористування, а також спрямовані на раціональне використання природних ресурсів превентивні дії державних органів. Водночас доводиться констатувати, що перехід до ринкової економіки поки що не призвів до зміни свідомості українців щодо вирішення екологічних питань. Їх розв'язання вважається прерогативою держави. Проте й громадянське суспільство має докласти зусиль для продукування і реалізації системи законів, прав та відповідальності, розробити комплекс механізмів, імплементованих в еколого–економічну модель розвитку держави й жорстко контролювати виконання затверджених вимог.

Ключові слова: ринкова економіка, екологічна політика, екобезпечний розвиток.

Брак комплексності та виваженості у реалізації ринкових реформ призвів до того, що в Україні не відбулося глибокої трансформації економічної системи. Відсутність чітких екологічних імперативів у державному регулюванні унеможливило стабілізацію соціально–екологічних процесів, не кажучи про економічне піднесення. Постає необхідність вирішення проблеми створення ефективної системи управління природокористуванням, що означає не просто коригування нинішньої економічної політики, а перехід до принципово іншої – еколого–економічної моделі ринкових реформ [1, с. 96].

У ринковій економіці біоресурси, як і будь–які інші, є невід'ємним елементом складної системи економічних відносин і носієм вартості. У зв'язку з цим інтерес представляють систематизація та аналіз еколого–економічних факторів, що визначають тенденції в сучасній системі природокористування в країнах

транзитивної економіки. На погляд С. Д. Калашник та В. В. Сабадаш існує низка факторів, які в умовах незрілих або недостатньо зрілих ринкових відносин спричиняють до появи еконебезпечних суперечностей. Серед цих факторів виділяються наступні: [2, с. 32–33].

По–перше, недосконалість механізмів та інструментів ресурсокористування в умовах ринку. До цих факторів відносяться: проблеми ціноутворення на природні ресурси та послуги: у ринковій економіці, де вартість ресурсу повинна визначатися його цінністю, у багатьох випадках такі оцінки або неадекватні, або взагалі відсутні, таке явище називається “провалами ринку” [3, с. 23]; формування рентної політики, надання субсидій, податкових пільг тощо (у багатьох країнах з нерозвиненою або перехідною економікою рентні підходи в природокористуванні не відповідають цілям ефективного ресурсокористування, підприємства в умовах відсутності ринкової конкуренції отримують економічні переваги за рахунок протекціоністських заходів, пільг, субсидій пільг тощо, що не сприяє впровадженню ресурсозберігаючих технологій).

По–друге, складнощі економічної оцінки ефекту використання природного ресурсу, альтернативної вигоди, екологічного збитку, внаслідок чого економічний суб’єкт може прийняти невірне рішення з приводу використання природного ресурсу, часто на користь “швидкої” вигоди в короткостроковому періоді.

По–третє, відсутність чіткої і стратегічно орієнтованої екополітики, концепцій, стратегій, спрямованих на збереження біорізноманіття та досягнення сталого розвитку. Варто також додати відсутність адекватної політики екологічного оподаткування, екологічних штрафів, незбалансовану інвестиційну політику, яка веде до зростання диспропорції між ресурсовитратними та переробними, обробними і інфраструктурними галузями економіки, нерозробленість та / або неадекватність норм, стандартів, угод, квот, ліцензій, що регулюють сферу природокористування [2, с. 32–33].

Превентивні дії державних органів, спрямовані на раціональне використання природних ресурсів та стабілізацію й відтворення навколишнього середовища, не дають бажаного ефекту. Основними причинами цього є: відсутність інтегрованої системи вирішення екологічних проблем соціально–економічного розвитку, недостатнє інвестиційне забезпечення відтворення природно–ресурсного потенціалу, застарілий економічний механізм природокористування, дуальна система управління природними ресурсами та охороною навколишнього середовища. Надмірна експлуатація окремих видів природних ресурсів, недосконалість форм та способів їх залучення у відтворювальний процес потребують перегляду пріоритетів природокористування, наукового обґрунтування механізмів їх реалізації [4, с. 156].

Завдання державного управління екологічною політикою на найближчий час матиме подвійну спрямованість. По–перше, вдосконалення на інституційному та технологічному рівнях мають перебороти негативні тенденції розвитку виробничого комплексу в бік зменшення ресурсо– та енерговитрат. По–друге, необхідно забезпечити таку систему управління і технологічної підтримки, яка не дала б

можливості посилити техногенний тиск на довкілля тоді, коли виробництво почне нормально функціонувати [5, с. 18].

Проблема лежить також й у площині традиційного ставлення до екологічних питань з боку суб’єктів економіки. Якщо розглянути нещодавнє минуле, то країни із ринковою (на той час – капіталістичною) економікою, у якій природний ресурс є таким же чинником виробництва і споживання, як і будь–які інші матеріальні ресурси, вирішували питання екологізації виробництва і споживання як чинника підвищення конкурентоспроможності, а тому цими питаннями переймалися окремі суб’єкти економічної діяльності. Роль і місце природних ресурсів у плановій (на той час – соціалістичній) економіці дещо відрізнялися: охороною довкілля опікувалися не окремі суб’єкти господарювання з позицій зростання ефективності своєї діяльності, а держава. Тобто окреме підприємство не мало змоги проводити вигідну йому екологічну політику, оскільки така політика була загальнодержавним завданням, тобто її провадження було централізованим [6, с. 77]. За умов встановлення принципів ринкової економіки сьогодні суспільна свідомість майже не змінилася, вирішення екологічних питань не вважається особистісною потребою суб’єкта економічної діяльності, а перекладається на абстрактну “державу”, яка повинна ці проблеми розв’язувати. Отже, економічна та екологічна діяльність відбуваються різними суб’єктами, та часто в різних напрямках.

Це дуже небезпечно для встановлення парадигми екобезпечного сталого розвитку та подальшого розвитку України як держави взагалі, оскільки якість довкілля відіграє все більш вагому роль як фактор стабільного розвитку суспільства та забезпечення конкурентоспроможності економіки України на світовому ринку. Значна екологічна диверсифікація території України, особливості соціально–економічних процесів у регіонах, які в історичному, природному, соціальному, економічному відношеннях є далеко неоднорідними, низька результативність механізмів державного управління сталим екологічним розвитком України зумовлює об’єктивну необхідність забезпечення еколого–економічної безпеки держави та її регіонів, що вимагає відповідного теоретичного підґрунтя, методологічних підходів, наукового обґрунтування напрямів її реалізації [5, с. 3].

Таким чином, треба зазначити, що на сьогодні в Україні, принаймні на рівні наукових кіл та громадських організацій вже усвідомлено необхідність переходу до еколого–економічного розвитку, що покликаний зберегти екологічний потенціал країни і забезпечити гармонічний розвиток природи і суспільства. Погіршення екологічної ситуації стає одним із значних чинників, що впливають на здоров’я і добробут цілих країн і народів, поглиблює збіднення населення, нерівномірність розвитку регіонів. Однак сформовані економічні умови і накопичені екологічні проблеми виступають перешкодою для здійснення політики сталого розвитку. Рішення названих проблем вимагає формування комплексних регіональних програм з чітко визначеними інструментами і методами впливу [7, с. 194]. Все це може забезпечуватися тільки у довгострокових програмах, оскільки для забезпечення

стійкого розвитку потрібна стійкість соціальної системи. На жаль, часта зміна політичних еліт не сприяє стабільності розвитку в Україні, екологічні пріоритети часто відходять на другий, а то й на третій план. Нестабільність політичної ситуації характеризується відсутністю єдиного розуміння глобального вектору розвитку країни у принаймні більшості учасників політичного процесу. Боротьба політичних сил зводиться до перерозподілу влади та локальних неузгоджених реформ замість глобальних трансформацій. Нестабільність політична призводить перш за все до нестабільності економічної, а нестабільність економіки породжує у економічних суб'єктів неможливість або небажання реалізації довгострокових проєктів, більшість яких є саме екологічними. В умовах обмеженості ресурсів (насамперед фінансових і кадрових) та інституційних можливостей, зниження інвестиційної активності, спаду промислового виробництва та зростання індексу споживчих цін акценти в пріоритетності природоохоронних витрат істотно зміщуються в бік скорочення кількості екопроектів та обсягів їх фінансування [2, с. 33].

Як це визначалося раніше, у науковій думці вже очевидною є ідея, що екобезпечний розвиток це стійкий розвиток, оскільки, за визначенням Конференції ООН 1992 року, стійкий розвиток – це такий розвиток, який задовольняє потреби сьогодення, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти власні потреби [8, с. 78]. На думку Садекова А. А. “стійкий розвиток – форма соціально-економічного розвитку суспільства на базі постіндустріальної моделі господарювання і з використанням механізмів еколого-економічного управління, враховуючого інтереси нинішнього і майбутніх поколінь і направлена на досягнення високого рівня якості природного середовища проживання людини” [9, с. 17]. Саме тому стабілізація політичної системи в плані визначення глобальних перетворень уможливорює напрацювання форм та засобів формування парадигми стійкого розвитку. Існуюча ситуація, коли людство загалом живе не узгоджуючись із засадами стійкого розвитку зумовлюється як інерційністю людського мислення, так і насамперед тим, що інформаційно-інтелектуальний етап суспільного розвитку якому найбільш відповідають означені принципи, ще не є притаманним для більшості країн світу. І для прискорення переходу в світовому масштабі до інформаційного суспільства надзвичайно важливим також є випереджальний розвиток тих видів економічної діяльності, які формують людський і соціальний капітал, тобто соціальної сфери, що й має стати завданням національних урядів держав світу [10, с. 6].

Явище, що істотно впливає на макроекономічні зрушення та реформи, що проводяться в країнах з перехідною економікою, – це глобалізація. Проблеми соціально-економічного розвитку України в умовах глобалізації пов'язані з тим, що країні доводиться вирішувати питання оптимального включення в глобальну економіку в умовах незавершеної системної соціально-економічної і політичної трансформації. Це проявляється передусім у недостатній розвиненості ринкових інститутів. Ця обставина веде до того, що

імпульси світового ринку не завжди адекватно абсорбуються економікою України, а тому досить часто викликають деструктивні наслідки. Другим проявом незавершеної системної трансформації є те, що в нашій країні ще не завершився процес формування виробничої структури, яка б відповідала вимогам ринкової економіки. Неконкурентоспроможну економіку України було піддано шоковим ударам лібералізації та неолібералізації. Але поряд з цим, інтеграція України у глобальний простір є безальтернативною. Перспективи для України залежатимуть від її змоги знайти новий національний шлях, нову модель розвитку – модель глобального інтегрування [11, с. 6].

З урахуванням особливостей перехідного періоду, який переживає Україна, національними цілями сталого розвитку держави, за Б.Данилишиним та Л. Шостак, повинні стати: економічне зростання – забезпечення можливостей, мотивів і гарантій праці громадян, якості життя, функціонування змішаної економіки та раціонального споживання матеріальних ресурсів; охорона навколишнього природного середовища – створення умов всім громадянам для життя в здоровому навколишньому середовищі з чистим повітрям, землею, водою, захист і відновлення біорозмаїття; соціальна справедливість – встановлення гарантій рівності громадян перед законом, забезпечення рівності можливостей для досягнення матеріального, екологічного і соціального благополуччя; раціональне ресурсокористування – створення системи правових гарантій раціонального використання всіх видів ресурсів на основі дотримання національних інтересів країни та збереження ресурсів для майбутніх поколінь; стабілізація чисельності населення формування ефективної державної політики з метою збільшення тривалості життя і стабілізації чисельності населення України, надання всебічної підтримки молодим сім'ям, охорона материнства і дитинства; освіта – забезпечення гарантій для одержання безперервної освіти громадян, збереження інтелектуального потенціалу країни; міжнародне співробітництво – активна співпраця зі всіма країнами і міжнародними організаціями, які мають добрі наміри стосовно України, прагнуть до її економічного, соціального і екологічного процвітання [12].

Для України найбільш актуальним є формування домінуючої державної позиції у сфері: нормативно-законодавчого забезпечення, охорони довкілля; розвитку відносин власності; засад формування ринку нерухомості загалом і землі зокрема; прийняття та реалізації ефективної концепції платного природокористування; формування системи фінансів природокористування; запровадження системи відповідальності за нанесені збитки рекреаційним територіям та ресурсам через екологічні правопорушення; формування та ведення системи кадастрів рекреаційних ресурсів або/і виокремлення рекреаційного фонду, що забезпечить відособлення тієї частини території України, яка, завдяки специфічним корисним властивостям, повинна мати цільовий характер використання; розробки та запровадження системи економічних стимулів за раціональне використання ПРР, їх відтворення, підвищення атракцій рекреаційних територій [13].

Держава і представники громадянського суспільства (неурядової організації, органи місцевого самоврядування) покликані встановити систему законів, прав і відповідальності, розробити комплекс механізмів, імплементованих у ринкові і жорстко контролювати виконання затверджених вимог. Такий тип політики існує у США і країнах Західної Європи. Зокрема, американська модель екологічної політики – це тісна інституціоналізована взаємодія держави і представників громадянського суспільства. Держава підтримує ринкові “правила гри”, при цьому не стаючи на бік ні екологічних організацій, ні промислового сектора. Одночасно воно санкціонує створення інститутів, у межах яких пропонує представникам громадянського суспільства самим вирішувати суперечності, що виникають між ними [14, с. 286]. У Європі менш розповсюджений формально-інституціональний характер екологічної політики. Тут політики обмежуються мінімумом екологічних законодавчих актів і представницьких інститутів, але активніше працюють з бізнесменами й екологічною громадськістю за відкритої підтримки державою останніх. Найбільш демократичним методом політики є делегування державою повноважень у прийнятті певних рішень громадам, яких це рішення торкнеться в першу чергу.

Політична нестабільність призвела врешті-решт до того, що стан природного середовища в Україні є катастрофічним. Головна причина цього – хижацьке ставлення до її ресурсів, безпрецедентний антропогенний пресинг на довкілля, що мав місце у радянські часи і значною мірою зберігся у роки незалежності. Практично повністю було розорано ґрунти, країну перевантажено екологічно шкідливими виробництвами, зведено до мінімуму її лісові масиви. Ці чинники становили та становлять екологічну небезпеку для всього населення країни в цілому і для кожного громадянина України зокрема. Наслідки такого пресингу, які найближчим часом слід подолати, зумовили зменшення середньої тривалості життя, депопуляцію населення країни, перебільшення смертності над народжуваністю, масове погіршення стану здоров'я людей тощо. Все це є наслідком не тільки успадкованого від радянських часів індустріального способу виробництва, його технократичних стереотипів та підходів, але і хижацьких установок різних відомств та державних установ, великих та малих приватних підприємств, діяльність яких недостатньо врегульована наявним політико-правовим полем. Така ситуація створила загрозу не тільки для здоров'я, але і для виживання українського народу [15, с. 2].

Все це відбувається на тлі загальносвітових процесів принципів змін у сфері політики. Прагматизм та екстенсивне природокористування починає доповнюватися принципами гармонізації взаємин людини і довкілля, пошуком стратегії стійкого розвитку суспільства і біосфери. Екологія стає сферою політичних інтересів та рішень, а політика починає більше враховувати екологічні чинники. Виокремилася навіть така сфера діяльності, як екологічна політика. Відповідно до рівнів екополітики певні зміни відбуваються на глобальному, регіональному, державному та національному рівнях [15, с. 3]. Однак,

разом із тим, принципи сталого розвитку допоки не є основоположними в життєдіяльності людства. У цьому зв'язку, розуміється, що сталий розвиток не має призводити до “нульового зростання”, але також видається вельми проблематичним знаходження виходу із триваючої глобальної фінансово-економічної кризи, як це вбачається у світі, через збільшення виробництва і споживання. Адже вже зараз зрозуміло, що відбудеться світова екологічна катастрофа, коли той рівень життя який є нині в найрозвиненіших країнах, наприклад за кількістю автомобілів на одну особу, екстраполувати на кількість населення решти світу. Тому економічні підходи, які базуються на збільшенні споживання і максимізації прибутку об'єктивно не можуть мати універсального характеру [10, с. 6].

Безперечно, найважливішими сферами суспільства, де відбуваються трансформаційні процеси, є економіка та політика. Але не менш важлива також соціальна та соціально-культурна трансформація суспільства, тому що соціокультурні явища не стільки відбивають політичні й економічні процеси в суспільстві, скільки їх визначають. Але становище ускладнюється нерозумінням того, що причина всіх криз – у духовно-моральному паралічі суспільства, людини, і що вирішальний конфлікт на початку ХХІ ст. полягає в суперечностях соціуму промислової цивілізації і соціуму культури. Економічна, політична і соціокультурна трансформації, певна річ, взаємозалежні, і всі трансформаційні процеси у цих сферах повинні відбуватися одночасно. Якщо економіка та політика створюють інституціональне підґрунтя соціокультурних процесів, то соціокультурна сфера дозволяє усвідомити й прогресивно вирішити економічні проблеми та політичні конфлікти трансформаційного соціуму [11, с. 5].

З позиції сталого розвитку та досягнення стану екологічної безпеки суспільства соціальна сфера, і передусім, її освітньо-культурна складова відіграє унікальну роль основного інструменту позитивних зрушень у ставленні до довкілля. Маються на увазі не лише відповідні зміни у свідомості та поведінці людини, тобто, духовне забезпечення практичної людської діяльності, але й креативні розробки нових екологічних органічних технологій, які набувають матеріального втілення, що може здійснитися тільки у рамках освітньо-наукової діяльності [10, с. 6].

Список використаних джерел

1. Веклич О. Теоретичні засади еколого-економічної моделі ринкової реформи в Україні / О. Веклич // *Економіческие инновации*. – 2005. – Вып. 7. – С. 95–99.
2. Калашник С. Д. Социально-экономические и экологические факторы формирования государственной политики сохранения природно-ресурсного потенциала / С. Д. Калашник, В. В. Сабалаш // *Механізм регулювання економіки*. – 2008. – №3. – Т. 2. – С. 31–43.
3. Бобылев С. Н. Экономическая эффективность сохранения биоразнообразия / С. Н. Бобылев, П. В. Михаленко // *Эколого-экономический механизм сохранения биоразнообразия особо охраняемых природных территорий: III Междунар. науч.-практ. конф.*, 4–6 сент. 2008 г.: тезисы докл. – Брест: Альтернатива, 2008. – С. 23–25.
4. Власенко І. В. Економіка природокористування та екологізація навколишнього середовища / І. В. Власенко // *Інноваційна економіка: Всеукр. науково-виробничий журнал*. – 2012. – №10. – С. 154–165.
5. Іванова Т. В. Державне управління екологічною безпекою як умова сталого розвитку: Автореф. дис... д-ра наук з держ.

управл. 25.00.02 / Т. В. Іванова; Акад. муніцип. упр. Мін-ва регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Укр. – К., 2011. – 37 с.

6. Сабадаш В. В. Стратегії неконфліктної політики в урегулюванні економіко-екологічних протиріч / В. В. Сабадаш // Механізм регулювання економіки: Міжнар. наук. журнал. – 2010. – №4.

7. Анісімова Г. В. Статистичне дослідження екологічної складової сталого розвитку регіону / Г. В. Анісімова, Н. В. Скоробогатова // Вісн. Житомирського держ. технологічного ун-ту. – 2011. – №2 (56). – Ч. 2. – С. 194–199.

8. Социально-экономический потенциал устойчивого развития // под. ред. Л. Г. Мельника, Л. Л. Хенса. – Сумы: Университетская книга, 2007. – 1120 с.

9. Садеков А. А. Механизмы эколого-экономического управления предприятием. Монография / А. А. Садеков. – Донецк: ДонГУЭТ, 2002. – 311 с.

10. Анісімов В. М. Соціальна сфера та проблема сталого розвитку і екологічної безпеки суспільства в трансформаційний період / В. М. Анісімов // Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних трансформаціях: Матер. наук.-практ. конф. м. Бахчисарай, 16–17 квітня 2009 р. / НДІ сталого розвитку та природокористування. – Сімферополь: “СОНАТ”, НДІ СРП, 2009. – С. 5–7.

11. Сокол С. М. Трансформація українського суспільства в контексті глобалізації: соціально-філософський аналіз: Автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.03 / С. М. Сокол; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Ль., 2004. – 22 с.

12. Данилишин Б. М. Устойчивое развитие в системе природно-ресурсных ограничений / Б. М. Данилишин, Л. Б. Шостак. – К.: СОПС Украины НАН Украины, 1999. – 367 с.

13. Іванова Т. В. Передумови переорієнтації сучасного екологічно небезпечного природокористування в державі / Т. В. Іванова [Електронний ресурс] Державне управління: удосконалення та розвиток: Електронне наукове фахове видання. – 2011. – №1. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua>.

14. Стігліц Джозеф Е. Економіка державного сектора / Пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільський. – К.: Основи, 1998. – 854 с.

15. Прутько С. Г. Політико-правові засади екологічно безпечного розвитку України: Автореф. дис... канд. політ. наук 23.00.02 / С. Г. Прутько; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН Укр. – К., 2007. – 19 с.

References

1. Veklych O. Teoretychni zasady ekologo-ekonomichnoi' modeli rynkovoї reformy v Ukraїni / O. Veklych // Jekonomicheskie innovacii. – 2005. – Vyp.7. – S. 95–99.

2. Kalashnik S. D. Social'no-jekonomicheskie i jekologicheskie faktory formirovaniya gosudarstvennoj politiki sohraneniya prirodno-resursnogo potentsiala / S. D. Kalashnik, V. V. Sabadash // Mehanizm reguljuvaniya ekonomiky. – 2008. – №3. – T.2. – S. 31–43.

3. Bobylev S. N. Jekonomicheskaja jeffektivnost' sohraneniya biraznoobrazija / S. N. Bobylev, P. V. Mihalenko // Jekologo-jekonomicheskij mehanizm sohraneniya bioraznoobrazija osobu ohranjaemyh prirodnyh territorij: III Mezhdunar. nauch.-prakt. konf., 4–6 sent. 2008 g.; tezisy dokl. – Brest: Al'ternativa, 2008. – S. 23–25.

4. Vlasenko I. V. Ekonomika pryrodokorystuvannja ta ekologizacija navkolyshn'ogo seredovyshha / I. V. Vlasenko // Innovacijna ekonomika: Vseukr. naukovu-vyrobnychij zhurnal. – 2012. – №10. – S. 154–165.

5. Іванова Т. В. Державне управління екологічною безпекою як умова сталого розвитку: Автореф. дис... д-ра наук з держ. управл. 25.00.02 / Т. В. Іванова; Акад. муніцип. упр. Мін-ва регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Укр. – К., 2011. – 37 с.

6. Sabadash V. V. Strategii' nekonfliktnoi' polityky v ureguljuванні ekonomiko-ekologichnyh protyriч / V. V. Sabadash // Mehanizm reguljuvaniya ekonomiky: Mizhnar. nauk. zhurnal. – 2010. – №4.

7. Anisimova G. V. Statystychnе doslidzhennja ekologichnoi' skladovoi' stalogo rozvytku regionu / G. V. Anisimova, N. V. Skorobogatova // Visn. Zhytomyr'skogo derzh. tehnologichnogo un-tu. – 2011. – №2 (56). – Ch.2. – S. 194–199.

8. Social'no-jekonomicheskij potentsial ustojchivogo razvitija // pod. red. L. G. Mel'nika, L. L. Hensa. – Sумы: Universitetskaja kniga, 2007. – 1120 s.

9. Sadekov A. A. Mehanizmy jekologo-jekonomicheskogo upravlenija predpriatiem. Monografija / A. A. Sadekov. – Doneck: DonGUJeT, 2002. – 311 s.

10. Anisimov V. M. Social'na sfera ta problema stalogo rozvytku i ekologichnoi' bezpeky suspil'stva v transformacijnyj period / V. M. Anisimov // Stalyj rozvytok ta ekologichna bezpeka suspil'stva v ekonomichnyh transformacijah: Mater. nauk.-prakt. konf. m. Bahchysaraj, 16–17 kvitnja 2009 r. / NDI stalogo rozvytku ta pryrodokorystuvannja. – Simferopol': "SONAT", NDI SRP, 2009. – S. 5–7.

11. Sokol S. M. Transformacija ukrai'ns'kogo suspil'stva v konteksti globalizacii': social'no-filosof's'kyj analiz: Avtoref. dys... kand. filoz. nauk: 09.00.03 / S. M. Sokol; L'viv. nac. un-t im. I. Franka. – L., 2004. – 22 s.

12. Danilishin B. M. Ustojchivoє razvitie v sisteme prirodno-resursnyh ogranichenij / B. M. Danilishin, L. B. Shostak. – K.: SOPS Ukrainy NAN Ukrainy, 1999. – 367 s.

13. Іванова Т. В. Передумови переорієнтації сучасного екологічно небезпечного природокористування в державі / Т. В. Іванова [Електронний ресурс] Державне управління: удосконалення та розвиток: Електронне наукове фахове видання. – 2011. – №1. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua>.

14. Stiglic Dzhozef E. Ekonomika derzhavnogo sektora / Per. z angl. A. Olijnyk, R. Skil's'kyj. – K.: Osnovy, 1998. – 854 s.

15. Prut'ko S. G. Polityko-pravovi zasady ekologichno bezpechnogo rozvytku Ukraїny: Avtoref. dys... kand. polit. nauk 23.00.02 / S. G. Prut'ko; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН Укр. – К., 2007. – 19 с.

Popova I. V., Ph.D., Associate Professor, National University of Food Technologies (Ukraine, Kiev), ivpopova@bigmir.net

Contradictions eco safety development of transformational society

In today's challenging economic conditions, social and political development of Ukraine was also the necessity of implementation of environmental-economic model of market reforms. With this in mind, special attention should be consideration of the ecological and economic factors and trends in the modern system of nature, and aimed at the rational use of natural resources, preventive actions of public officials. At the same time it must be noted that the transition to a market economy has not yet led to changes in the consciousness of Ukrainians to address environmental issues. Their decision shall be the prerogative of the state. However, civil society should make efforts to develop and implement a system of laws, rights and responsibilities, to develop a set of mechanisms implemented in the ecological-economic model of development of the state and strictly monitor the implementation of the approved requirements.

Keywords: market economy, environmental policy, environmental safety development.

Попова И. В., кандидат технических наук, доцент, Национальный университет пищевых технологий (Украина, Киев), ivpopova@bigmir.net

Противоречия экобезопасного развития трансформационного общества

В современных непростых условиях экономического, социального и политического развития Украина оказалась также и перед необходимостью внедрения эколого-экономической модели рыночных реформ. Учитывая это, особого внимания заслуживает рассмотрение эколого-экономических факторов и тенденций в современной системе природопользования, а также направленные на рациональное использование природных ресурсов превентивные действия государственных органов. В то же время приходится констатировать, что переход к рыночной экономике пока не привел к изменению сознания украинцев по решению экологических вопросов. Их решение считается прерогативой государства. Однако и гражданское общество должно приложить усилия для выработки и реализации системы законов, прав и ответственности, разработать комплекс механизмов, имплементированных в эколого-экономическую модель развития государства и жестко контролировать выполнение утвержденных требований.

Ключевые слова: рыночная экономика, экологическая политика, экобезопасное развитие.

* * *

УДК 316.42

Широбокова О. О.
аспірантка, викладач, Запорізький національний
університет (Україна, Запоріжжя),
olg.shirobokova@gmail.com

МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ СОЦІАЛЬНИХ НОВАЦІЙ ТА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Перебіг соціального розвитку ґрунтується на певних змінах: змінюються не лише об'єкти, суб'єкти так само зазнають зворотного впливу цієї зміни.